

ПРАКТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ ВІКІ-ЕНЦИКЛОПЕДІЇ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

Стеценко Г. В.

Нині є низка перспективних веб-технологій, за допомогою яких можна змістовно спілкуватись у веб-просторі, обговорювати значимі проблеми, обмінюватись досвідом та створювати і використовувати різноманітні освітні веб-ресурси. Однією з таких технологій є вікі-енциклопедія колективного авторства.

Вікі-енциклопедія — це сайт довідкового характеру, наповнення якого здійснюється спільними зусиллями великої кількості учасників. Сайт функціонує за спеціальною технологією, яка називається «вікі» (від гавайського «wiki-wiki» означає «швидко»). Використовуючи вікі-технологію, можна швидко, без будь-яких зусиль розміщувати різноманітні освітні веб-ресурси, обмінюватись думками, повторно використовувати розміщені веб-ресурси, створити потужне джерело освітніх веб-ресурсів на основі вкладу багатьох учасників [3].

Прикладом такого довідкового сайту є всім відома Вікіпедія (англ. Wikipedia) — відкрита багатомовна вікі-енциклопедія (рис. 1).

Рис. 1. Головна сторінка україномовної Вікіпедії

Вона була створена 15 січня 2001 року як англомовний проект онлайн-енциклопедії, у якій будь-який користувач може редагувати існуючі статті і додавати власні. Проект набув популярності серед користувачів мережі Інтернет, тому пізніше з'явилися розділи Вікіпедії іншими мовами, з українською включно (<http://uk.wikipedia.org>).

Зараз подібну вікі-енциклопедію можна використовувати в навчально-виховному процесі. Використання вікі-енциклопедії в навчально-виховному процесі дає змогу:

- створити єдину платформу для надання енциклопедичних відомостей з певної галузі знань;
- активізувати використання та створення освітніх веб-ресурсів;

- організовувати індивідуальну або групову роботу учнів;
- глибше вивчити потрібну галузь знань;
- скоротити час навчання та підвищити рівень підготовки учнів;
- підвищити ефективність навчання учнів.

Забезпеченню навчального ефекту вікі-енциклопедії сприяють дотримання педагогічних принципів подання матеріалу, які реалізуються відповідними особливостями гіпертексту. Наприклад, можливість поєднання матеріалів різних довідникових та енциклопедичних видань в одній статті забезпечує принцип полілогу. Різні трактування одного і того самого поняття у різних довідниках, різних авторів можна зв'язати гіпертекстовими посиланнями. Ці зіставлення доповнюють одне одного, поглиблюють розуміння понять, підштовхують учня до самостійного порівняння та осмислення матеріалу.

Виділимо особливості функціонування системи, на якій базується вікі-енциклопедія:

- здійснення пошуку та отримання доступу до будь-яких довідкових відомостей;
- колективне створення і редагування статей та поповнення їх новими записами;
- автоматичне створення сторінки для нової статті та збереження її з власною назвою й адресою;
- автоматичне створення зв'язків між статтями;
- зручність і простота використання інструментальних засобів, адже створення і багаторазове внесення виправлень до статті не потребує особливих умінь чи знань мови розмітки;
- перегляд змін одразу після їх внесення;
- порівняння двох версій тексту, що дає змогу виявити та виправити помилки;
- повернення попередньої версії тексту, у разі помилки або у разі випадкового його видалення;
- створення коментарів до статей та спільне їх обговорення;
- використання різних форм подання матеріалу: текст, графіка, звук, відео.

Як середовище реалізації вікі-енциклопедії ми пропонуємо взяти систему DokuWiki (рис. 2), яка відрізняється від системи MediaWiki у всім відомій Вікіпедії.

Даний вибір обумовлений тим, що в системі DokuWiki реалізовані механізми створення розгалуженої структури папок і сторінок, а також гнучкого призначення прав доступу до них, представлені вели-

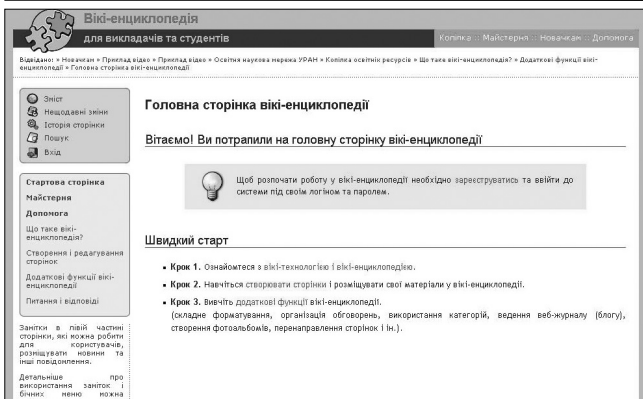

Рис. 2. Приклад головної сторінки вікі-енциклопедії системи DokuWiki

кі можливості форматування сторінок, використання файлів різних форматів і повного управління зовнішнім виглядом вікі-енциклопедії. Усі дані зберігаються в звичайному текстовому файлі, тобто для функціонування системи DokuWiki не потрібна база даних. У системі можна позначити розділи, які будуть змінюватись лише редакторами вікі-енциклопедії або авторами конкретних навчальних розробок (учителями або викладачами). Сторінки можуть містити обговорення і створюватись в стилі веб-журналів (блогів) та фотоальбомів.

Для реалізації системи вікі-енциклопедії, потрібно мати налаштований комплект програм, створений на основі Apache, PHP і DokuWiki. Цей комплект орієнтований на створення сервера у Windows-середовищі, найбільш популярного в навчальних закладах. Його можна завантажити за прямим посиланням із сайту «Освітні веб-ресурси» — <http://galanet.at.ua/forum/36-185-1>. Загальний принцип налаштування системи дуже простий і має такий алгоритм виконання: **Завантажити** → **Розархівувати** → **Запустити** → **Працювати**.

Подібні інструкції, довідкова система і приклади робіт у вікі-енциклопедії можна знайти у вказаному комплекті, а також у базовому наборі сторінок вікі-енциклопедії.

Реєстрація в системі вікі-енциклопедії

Щоб розпочати роботу у вікі-енциклопедії, необхідно зареєструватись та увійти до системи під своїм іменем та паролем.

Для цього потрібно:

1. Вибрати посилання **Вхід** (у лівій частині будь-якої сторінки вікі-енциклопедії).
2. У вікні, що відкриється вибрати посилання **Реєстрація**.
3. Ввести дані до реєстраційної форми (рис. 3):
  - **Користувач:** ім'я, за яким буде здійснюватись вхід до системи;
  - **Пароль:** пароль для входу в систему під своїм ім'ям;
  - **Ще раз:** повторити пароль;
  - **Повне ім'я:** — своє справжнє ім'я;
  - **E-Mail:** адреса електронної пошти.
4. Здійснити вхід до системи, використовуючи ім'я та пароль.

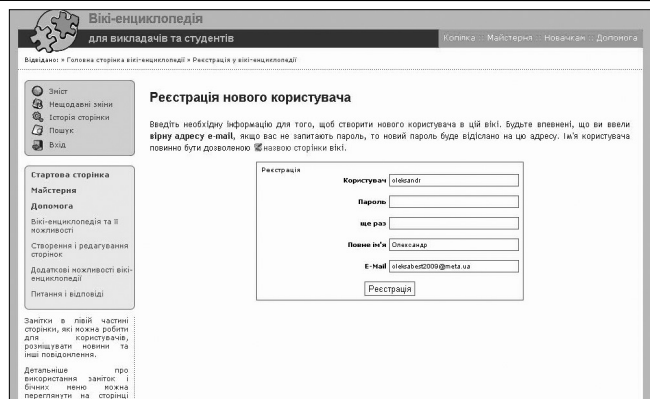

Рис. 3. Реєстраційна форма Створення сторінки

У вікі-енциклопедії реалізоване правило: «спочатку посилання, потім сторінка». Посилання, яке вказує на неіснуючу сторінку, позначається червоним кольором, у разі вибору якого система запропонує створити нову сторінку з новим записом. Отже, сторінку можна створити в три етапи.

1 етап. Створити посилання на сторінку

Щоб спробувати створити посилання на сторінку, необхідно перейти до тестового розділу **Новачкам** і вибрати кнопку **Редагувати**. У вікні редагування можна переглянути вже існуючі посилання та створити власне, скопіювавши код існуючого або скопійованого інструментом **Внутрішнє посилання** — (рис. 4). Для коректної адресації сторінок у системі вікі-енциклопедії не варто створювати посилання літерами українського алфавіту. Бажано використовувати літери англійського алфавіту.

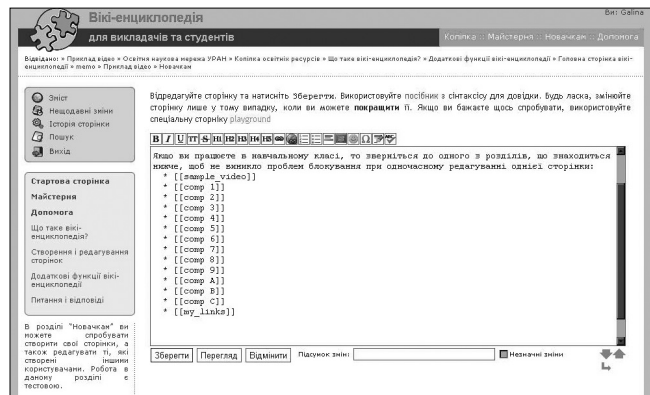

Рис. 4. Вікно редагування сторінки «Новачкам»

Щоб зберегти зміни на сторінці, необхідно вибрати кнопку **Зберегти**.

2 етап. Перейти за посиланням на неіснуючу сторінку (рис. 5)

3 етап. Створити сторінку

Після того як відбудеться перехід за посиланням на неіснуючу сторінку, з'явиться повідомлення про те, що можна розпочати створення нової сторінки. Вибравши кнопку **Створити сторінку**, відкриється вікно редагування, за допомогою якого можна відредагувати новостворену сторінку: створити заголовок до статті, додати текст, графіку, звукові або відеодані.

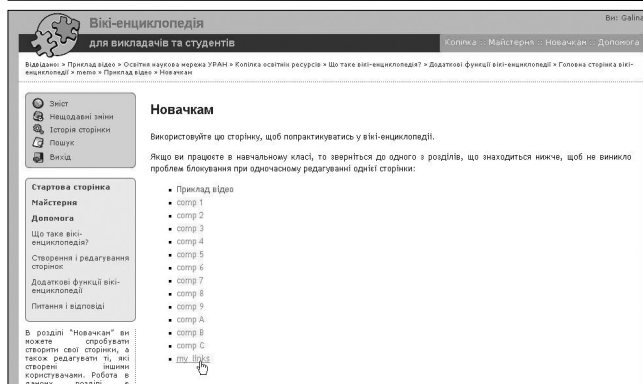

Рис. 5. Сторінка «Новачкам» з посиланнями на неіснуючі сторінки

Редагування сторінок

Редагувати та змінювати відповідні сторінки вікі-енциклопедії можна тільки після реєстрації та входу в систему. Залежно від прав доступу, у нижній частині кожної сторінки може бути відповідна кнопка (табл. 1).

Таблиця 1

Кнопки та їх призначення

Вигляд кнопки	Призначення
	Сторінку можна переглянути в режимі вікі-розмітки, але не можна відредагувати і зберегти зміни
	Сторінку можна переглянути в режимі вікі-розмітки, відредагувати і зберегти зміни
	Створення нової сторінки з подальшим редагуванням та збереженням

Під час редагування сторінок використовується спеціальна мова вікі-розмітки. Знання цієї мови не є обов'язковим, так як основні операції можна здійснювати за допомогою панелі інструментів у вікні редагування сторінки (рис. 6).

Рис. 6. Панель інструментів

Детальніше ознайомитись з використанням мови вікі-розмітки можна в довідковій системі вікі-енциклопедії. Крім того, як приклад завжди можна переглянути вікі-розмітку інших сторінок вікі-енциклопедії.

Видалення сторінки

Якщо сторінка була створена помилково, то її завжди можна видалити. Для цього достатньо вибрати кнопку **Редагувати** і видалити весь вміст цієї сторінки та зберегти зміни. Сторінка буде видалена і посилання на неї знову буде червоним кольором, що вказує на неіснуючу сторінку.

Структура вікі-енциклопедії

Сторінки у системі вікі-енциклопедії зберігаються у вигляді текстових файлів, які містять вікі-розмітку. На диску кожна сторінка зберігається в текстовому файлі з розширенням *.txt, який, у свою чергу, зберігається у відповідній папці (рис. 7). Кожна папка містить власний набір файлів, які у вікі-енциклопедії подаються у вигляді веб-сторінок.

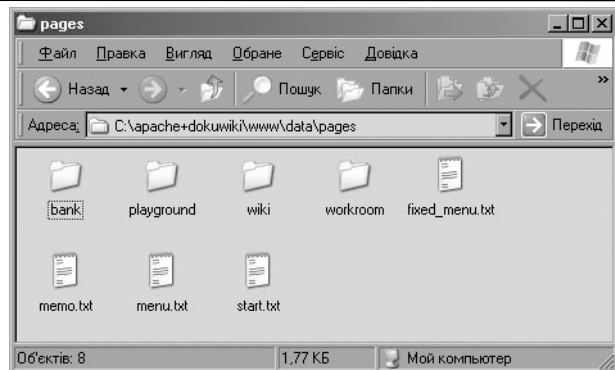

Рис. 7. Структура папок вікі-енциклопедії на диску

У системі вікі-енциклопедії структуру папок та їх вміст можна переглянути на сторінці **Структура вікі-енциклопедії** (рис. 8).

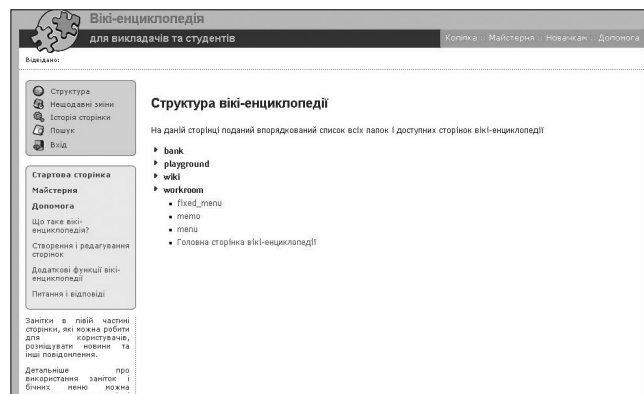

Рис. 8. Структура вікі-енциклопедії

Кожна папка містить перелік сторінок, які до неї відносяться. Наприклад, папка **Bank** (Копілка) може містити сторінки з різними освітніми веб-ресурсами (навчальними, навчально-методичними, довідковими, нормативними, науковими, електронними періодичними виданнями, програмними продуктами та ін.) або посиланнями на них у веб-просторі мережі Інтернет. Папка **Playground** (Новачкам) призначена для користувачів, які вперше працюють у середовищі вікі-енциклопедії і не знають всіх її можливостей. У цій папці можуть бути створені тестові сторінки. Папка **Wiki** (Допомога) містить сторінки з довідковими відомостями про систему вікі-енциклопедії. Папка **Workroom** (Майстерня) містить сторінки з навчальними проектами.

Використання системи вікі-енциклопедії дає можливість організовувати навчальну діяльність із застосуванням методу проектів. Наприклад, учитель може запропонувати учням спільно або самостійно створити цікаву статтю. Вікі-енциклопедію можуть наповнювати не тільки учні відповідно до завдання вчителя, але й самі вчителі, розміщуючи там навчальні матеріали та цікаві статті. Це дасть змогу учням використовувати вікі-енциклопедію як довідкову систему, здійснюючи пошук за потрібною темою.

Статті, створені учнями на завдання вчителя, можна оцінювати згідно таких параметрів:

1. Зміст статті:

- відповідність тексту статті запропонованій назві;

Адреси вікі-енциклопедій у веб-просторі мережі Інтернет

Адреса вікі-енциклопедії	Назва вікі-енциклопедії
http://uk.wikipedia.org	«Українська вікіпедія»
http://www.mediawiki.org	«Mediawiki» — вікі-енциклопедія, присвячена системі mediawiki
www.eduwiki.urau.net.ua	«ВікіОсвіта» — мережеве об'єднання учасників навчально-виховного процесу
http://letopisi.ru/	«Летописи.ру» — освітній проект
http://wiki.km-school.ru	«КМ-Вики» — освітня вікі-енциклопедія, присвячена використанню інформаційних і педагогічних технологій
http://wiki.vspu.ru/	«wiki.vspu.ru» — портал освітніх ресурсів Волгоградського державного педагогічного університету
http://chrio.chebnet.com	«Wiki Чувашія» — освітнє середовище для вчителів, методистів та учнів

редагувати та коректувати свої та чужі висловлювання, можна досягнути немалих успіхів.

Література

1. Богданова С.В. (июнь, 2006). Мультимедийный ресурс в дистанционном повышении квалификации специалиста // Тезисы доклада XIII Всероссийской научно-методической конференции [PDF документ]. <http://tm.ifmo.ru/tm2006/src/275d.pdf> (26 августа 2008).
2. Патаракин Е.Д. Социальные сервисы Веб 2.0 в помощь учителю: Учебно-методическое пособие. — Изд. 2-е, испр. — М.: Интуит.ру, 2007. — 67 с.
3. Кулик Е.Ю., Патаракин Е.Д. (28 января 2006). WikiWiki в организации учебного процесса [WWW документ]. <http://heap.altlinux.org/pereslavl2006/kulik/abstract.html> (26 августа 2008).

★ ★ ★

Комп'ютерні новини

Проектор без провідників

Нині найчастіше презентація здійснюється за допомогою одного комп'ютера, підключеного до проектора, у який завантажуються матеріали для презентації. Інколи до проектора підключаються по черзі персональні ноутбуки учасників презентації. Недоліки обох цих способів очевидні. Компанія Epson розробила проектор EMP-1825 з мережевими функціями (рис. 1). Модель стандартно оснащена Wi-Fi-інтерфейсом, а також Ethernet-роз'ємом RJ-45. Функція Multi Screen забезпечує виведення до 4-х різних зображень з одного ПК на мережеві проектори, або створення великого екрану. Модель EMP-1825 особливо корисна у випадках, коли потрібен швидкий доступ до проектора з різних комп'ютерів.

Захищені USB-флеш

Компанія MXI Security випустила флеш-накопичувач Steealth M-Series (рис. 2), в якому шифрування даних виконується вбудованим процесором. Він захищає USB-накопичувач від будь-яких форм шкідливих програм. Накопичувач виготовляється в звичному формфакторі. Обсяг безпечної пам'яті досягає 32 Гб. Пристрій має біометричну аутентифікацію.

Рис. 1

Рис. 2